

Val., II, 50). 2) *Casa de sariënt*, paratge rural, te. La Pobla del Duc (xxxii, 159.23) (que és 6 k. NO. de (1); 3) *casa sariënt*, id. a Lutxent (xxxii, 192.14), que és 8 k. al N. de (2). Encara que entremig d'aquests tres pobles només hi ha muntanya, no cap altre te. mun., el (3) és tan lluny de l'(1) que no hi pot haver continuïtat geogràfica; no tan inconcebible entre (1) i (2) o entre (2) i (3). És, doncs, segur que hi ha dos (potser tres) duplicats distints. Notem que la -rr- conservada doble (com en *Sarrià*) l'(1) s'ha simplificat en -r- en (2) i (3), formes coetànies: segons el tret val. dialectal -rri- > -ri- que hem explicat en els arts. *Borriol* i *Borriana* (supra) i en els art. *barri* i *sàrria* del *DECat* i *DECH*.

¹ *Sarius* en Schulze, 224, junt amb la família *Sarra*, ¹⁵ *Sarranus*, *Sarrenus*, *Sarronius* (Schulze, 370 ss.), i amb el grup celtoide al qual Skok (§ 588) atribueix *Sarrians* de Vauclusa i *Sarriac* de HPyr. *Sarrians* a la Vauclusa, ja a. 1378 (Pansier, 199); *Sarriac*, 360 hab., 3 k. O. de Rabastens de Bigorra (al N. de Tarbe). — ² Resten dubtosos en *SARR-* i *SER(R)-*: un *Serrinhaco* doc. de 1351, en el *Libre Vert* de Benac, p. 247?; i amb -r- simple: *Sariac*, 260 hab., a la punta NE. de HPyr. (4 k. ENE. de Castelnaud-Magnoac), i *Seria(n)* en el Gers (que Polge relacionaria amb *Serialb* (HGar., a la sortida de la V. d'Aran). — ³ Ho apuntala amb una trampa: atribuir a *Sarrià* de Girona, un *Siriano*, del doc. de 978, de dotació de St. Pere de Besalú (Monsalv. II, 216.10), localitat pròxima a Besalú, com es veu per les afrs. ³⁰ (*Junyà*, *Lligordà*, *Maià*). És sens dubte *Serinyà*, amb la titlla de *Siriano* esbarradissa.

SÀRRIA, mena de cove d'espart, amb variant *sària* ³⁵ cf. *DECat* VII, 694b57-695a12

Sàrria, NL a les Valls de Segó (xxx, 13.5).

PARÒNIMS. *La Costa de Sarió*, pel camí de Gandesa a Vilalba dels Arcs, abans de la trenca que va a la Fatarella (Espinàs, *Viatge a la Terra Alta*, 35). *Font de Sarió*, a Cocentaina (xxxiv, 27.9). *Penya Sarió*, a Almudaina (xxxiv, 28.6). Però cf. art. *Sorió*.

Sarrió, NL del terme del Camp de Mirra (xxxvi, 25.25). J. F. C.

Sarritxola, V. vol. I, 259-260 *Sarrota*, V. *Sa-Sar-saeta*, V. *S-* (misc. moss.) *Sarsaneda*, V. *Cerceneda Sarsenit*, V. *Butsenit Sartari*, V. *Sertascan Sartellina*, V. *S-* (misc. moss.) *Sarvatxo*, V. *S-* (misc. moss.) ⁵⁰

SAS, SARDA i SEIX

Sas és una paraula conspícua per al viatger de les terres més transitades d'Aragó, de Navarra i de la conca del baix Segre. El viatger observa com a típiques d'aquestes terres les terrasses o llomes de forma prolongada, de terres poc fèrtils o gairebé estèrils, aptes sols per al bosc baix o per als conreus poc exigents, ⁶⁰

que omplen una gran part de les terres de secà del país, i que marquen un viu contrast amb les valls fèrtils. Aquestes terres són anomenades en català occidental *un sas* i en aragonès *un saso*.

Rohlfs, que sols coneixia la definició que donava Coll i Altabés en el seu vocabulari de la Llitera: «*meseta de un cerro, loma de una colina, terreno elevado*» ¹ que ell resumia amb la paraula «*plateau*», tot recordant alguns cims italians rocósos i de figura massissa, com ara el *Gran Sasso*, va apuntar breument la sospita que venia del llatí *SAXUM* 'penyal'. ² Però no va trigar a adonar-se —ell i jo mateix (*RFHisp.* v, 8-9)— del gravíssim obstacle fonètic que desment aquesta etimologia.

D'altra banda, el sentit del mot s'oposa radicalment a qualsevol relació amb una paraula que signifiqui «penyal». El *sas* pot ser de terra sola o bé mesclada amb còdols, però no és penyalós; ³ pot ser una terrassa o un serrat de poca alçada, però mai no és un cim o una altiplanície rocósos; pot ser un ermàs, però rarament és completament àrid; ⁴ generalment és cobert de mates, i generalment dedicat al conreu de cereals (com ara els d'Alguaire i molts d'altres) o de vinya. ⁵

Al llarg de les meves enquestes per a l'*Onomasticon Cataloniae* he vist personalment molts *sassos* (o he demanat que m'ho descrivessin pàgesos, dels pobles als termes dels quals pertanyen) en més d'una trentena de llocs de la Llitera, el Segrià i el Baix Cinca, que porten el nom de *El Sas* (o bé un diminutiu d'aquest nom), i sempre es tracta d'un indret que no és penyalós. En molts d'aquests pobles el mot és viu com a apel·latiu, i vaig obtenir dels meus informants definicions genèriques que extracto, per reforçar la prova, ja que, tot i que no solen ser completes, es complementen mútuament. ⁶ Totes les dades semàntiques, doncs, coincideixen en l'oposició a l'etim. *SAXUM*, que queda definitivament descartada.

La forma primitiva del mot devia ser **SASSU* o **SASSO*, atès que tots els testimonis aragonesos, i baixllatins antics de terres catalanes, coincideixen en la vocal final; i el fet que la -ss- era doble l'indiquen els més antics dels derivats i compostos catalans, amb la seva -s- sorda: *Lo Sassalt* (oït també *Sessalt*), altiplanície conreada al SO. d'Almenar (al costat d'una altra més baixa anomenada *Lo Sas*); *Lo Sassieso* (les dues primeres esses sordes i la tercera sonora), nom d'un sas petit a Cornudella de Valira, al costat d'un altre anomenat *Lo Sas*, a l'indret on hi ha el llogaret d'aquest mateix nom. ⁷ El plural és *Sassos* amb essa sorda pertot arreu. La -ss- predomina també en les grafies del baix llatí, tot i que —com ja es podia suposar— no hi ha unanimitat en aquest punt.

És clar que un mot d'aquesta forma, tan arrelat i vell en la toponímia, no pot venir del germànic ni de l'àrab (també perquè aquest hauria donat formes aragoneses en ç, que avui hauria esdevingut θ interdental); i també és clar que en llatí no hi ha explicació vàlida per a aquest *SASSO-*. D'altra banda, l'antiguitat de la paraula està demostrada per testimonis del vol-